

ผลงานเชิงวิเคราะห์

การคุ้มครองพยานในการดำเนินการทางวินัย
ของข้าราชการพลเรือน
และพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา

จัดทำโดย

- นางสาวธันยรัตน์ มั่งขุนทด
- ตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ
- สังกัด งานนิติการ กองกลาง
สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผ่านความเห็นชอบจาก คณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี (ค.ส.อ.)
ในการประชุมครั้งที่ 3/2568 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2568

คำนำ

ผลงานเชิงวิเคราะห์ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการดำเนินการทางวินัย จะได้ทราบถึงการคุ้มครองพยานในการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการพลเรือนและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่มีความสำคัญและต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมีเรื่องใดบ้าง จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยควรได้ทราบ และทำความเข้าใจในเบื้องต้น

ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานและเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานในองค์กรต่อไป

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานเชิงวิเคราะห์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่มากก็น้อย และหากมีข้อบกพร่องประการใดขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวธันยนันท์ มั่งขุนทด

๑๕ กันยายน ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและเหตุผลความจำเป็นในการวิเคราะห์	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์	๒
๑.๓ ขอบเขตของการวิเคราะห์	๒
๑.๔ ประโยชน์การวิเคราะห์ต่อการพัฒนางานในหน้าที่	๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
ส่วนที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี วิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๒ งานวิจัยหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๑๔
ส่วนที่ ๓ วิธีการวิเคราะห์	๑๕
๓.๑ แหล่งข้อมูล	๑๕
๓.๒ การแยกแยะองค์ประกอบของข้อมูล	๑๖
๓.๓ หลักเกณฑ์และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๗
๓.๔ การหาความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบ	๑๘
ส่วนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์	๒๐
ส่วนที่ ๕ สรุปผลและข้อเสนอแนะ	๒๑
๕.๑ สรุป	๒๑
๕.๒ อภิปรายผล	๒๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๒
บรรณานุกรม	๒๓

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและเหตุผลความจำเป็นในการวิเคราะห์

ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วมาก มีความเปลี่ยนแปลงตามกระแสนิยม เราปฏิเสธไม่ได้ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความต้องการเอาตัวรอดสูง การจะเอาตัวรอดนั้นบ่งเกิดล้นมาจากความต้องการที่จะมีอาหาร ต้องการที่อยู่อาศัย ต้องการยารักษาโรค ต้องการอาชีพที่มั่นคง ทุกความต้องการของมนุษย์จะแฝงไปทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ในความต้องการเสมอ เมื่อต่างคนต่างมุ่งมันสนองความต้องการให้ตนเองเพื่อความอยู่รอด ก็เกิดผลกระทบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น เช่น เกิดการทะเลาะวิวาท การก่อการร้าย การแย่งชิงอาหาร การแก่งแย่งชิงดี นั้นหมายถึงอาชญากรรมทางสังคมนั้นได้แฝงตัวอยู่ทุกรูปแบบ การเอาตัวรอดในแต่ละวันจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้องเผชิญกับมันแทบทุกชีวิต ภายในองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐก็เช่นเดียวกับ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะต้องดำเนินการกิจภายใต้ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น การดำเนินการเช่นว่าจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบ แบบแผนของทางราชการ ซึ่งได้กำหนดเอาไว้ในทุกส่วนราชการ เพื่อให้บุคลากรในสังกัดสารณปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมอารยประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกฎหมายบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาหน่วยงานของรัฐบางประเภท เช่น หน่วยงานการอุดมศึกษาของไทยปัจจุบัน จะพบว่า มีบุคลากรประเภทข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗^๑ และบุคลากรประเภทพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑^๒ ยังคงต้องรักษาระเบียบวินัยภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว เกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินการทางวินัย เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางวินัย จะต้องนำ

---

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗, มาตรา ๔๘, มาตรา ๑๗.

^๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑, มาตรา ๖๕/๑.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้เป็นเครื่องมืออันเป็นกลไกสำคัญในการสอบสวน โดยหลักการสำคัญภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาและผู้มีอำนาจในการสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งให้สภาสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งออกข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยแต่ข้อบังคับที่จะออกจะต้องไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด

๑.๒ วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์

(๑) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของพยานในกระบวนการสอบสวนทางวินัยของข้าราชการพลเรือนและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา และพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา

(๒) เพื่อศึกษากลไกและมาตรการในการคุ้มครองพยานตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบคุ้มครองพยานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๓ ขอบเขตของการวิเคราะห์

กระบวนการคุ้มครองพยานในการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการพลเรือนและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ในหน่วยงานสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

๑.๔ ประโยชน์การวิเคราะห์

(๑) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการสอบสวนที่โปร่งใสและเป็นธรรมการวิเคราะห์ช่วยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพยานในกระบวนการทางวินัย และความจำเป็นในการคุ้มครองพยาน เพื่อให้พยานกล้าให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยไม่หวาดกลัวการถูกกลั่นแกล้งหรือตอบโต้

(๒) เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๓) ข้อมูลจากการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมาย ระเบียบ หรือแนวนโยบายของหน่วยงานราชการ หรือสถาบันอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล

(๔) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสอบสวน

(๕) ผลการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ (Best Practices) ในการสอบสวนทางวินัย เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการพิจารณาพยานหลักฐาน และส่งเสริมการคุ้มครองพยานอย่างเหมาะสม

(๖) เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม

(๗) เมื่อพนักงานและข้าราชการเห็นว่ามีระบบที่คุ้มครองคนทำดี และให้เป็นธรรมกับผู้เปิดเผยข้อมูล ก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการร่วมรักษาความถูกต้องขององค์กร

(๘) เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของพยานและลดข้อขัดแย้งภายในหน่วยงาน

(๙) การมีระบบคุ้มครองที่ดีจะช่วยลดโอกาสในการเกิดการฟ้องร้อง การร้องเรียน หรือความขัดแย้งที่เกิดจากความรู้สึกที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม

(๑๐) เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการด้านกฎหมายและการบริหารจัดการภาครัฐ

(๑๑) งานวิเคราะห์นี้เป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีและกฎหมายเข้ากับการปฏิบัติจริงในหน่วยงานราชการ ซึ่งสามารถนำไปใช้ต่อยอดในงานวิจัยหรือนโยบายสาธารณะได้

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

(๑) พยาน หมายความว่า บุคคลที่ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือข้อกล่าวหาในกระบวนการสอบสวนทางวินัย

(๒) การคุ้มครองพยาน หมายความว่า มาตรการหรือกลไกที่ใช้เพื่อป้องกันไม่ให้พยานได้รับอันตราย หรือผลกระทบในทางลบจากการให้ถ้อยคำ หรือให้ความร่วมมือในกระบวนการสอบสวนทางวินัย

(๓) การดำเนินการทางวินัย หมายความว่า กระบวนการที่หน่วยงานของรัฐดำเนินการตรวจสอบ และพิจารณาเอาผิดทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนหรือพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

(๔) ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

(๕) พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา หมายความว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานภายใต้สังกัดของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งไม่ใช่ข้าราชการ แต่เป็นลูกจ้างประจำ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ส่วนที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี วิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เริ่มมีการกำหนดรูปแบบขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยการออกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๗ ขึ้นเพื่อกำหนดรูปแบบ และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับข้าราชการในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน^๓ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จัดจ้างพนักงานทดแทนอัตราข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเพื่อรองรับการออกนอกกระบบในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยให้ได้รับเงินเดือนในอัตราที่มากกว่าข้าราชการ คือ เพิ่มขึ้น ๑.๗ เท่า สำหรับข้าราชการ สาย ก. (ตำแหน่งวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สอนและวิจัย) และเพิ่มขึ้น ๑.๕ เท่า สำหรับข้าราชการ สาย ข. (ตำแหน่งประเภทผู้บริหาร) และ สาย ค. (ตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ) ตามข้อเสนอของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ขึ้น จึงมีการเรียกชื่อ "ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา" แทนข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย^๔

ปัจจุบันไม่มีการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว โดยสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จะใช้การบรรจุและแต่งตั้งพนักงานมหาวิทยาลัยทดแทนอัตราข้าราชการเดิม ซึ่งพนักงานมหาวิทยาลัย มีสิทธิที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ และตำแหน่งผู้บริหารเช่นเดียวกันกับข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา^๕

³ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507.

⁴ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547.

⁵ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551.

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่าจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไปและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) คุณสมบัติทั่วไป

(๒) มีสัญชาติไทย

(๓) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

(๔) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง

(๒) เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือเป็นโรคที่กำหนดในกฎ ก.พ.อ.

(๓) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น

(๔) เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๕) เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) เคยถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๙) เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๑๐) เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการหรือเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ^๖

^๖ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗, มาตรา ๗.

ในกระบวนการพิจารณาคดีไม่ว่าจะเป็นกระบวนการพิจารณาคดีแบบระบบกล่าวหา ระบบไต่สวน หรือระบบผสมที่นำเอากระบวนการทั้ง ๒ ระบบ ข้างต้นมาผสมผสานกัฏกระบวนการพิจารณาคดีทั้งสามวิธีการล้วนจำเป็นต้องอาศัยคำเบิกความของพยานบุคคลเป็นสำคัญทั้งสิ้น เนื่องจากระบบการพิจารณาคดีในชั้นศาล ผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีคือผู้พิพากษา ซึ่งผู้พิพากษานั้นล้วนมีวิธีการให้ได้มาจากผู้ที่มีความพร้อมในด้านวุฒิภาวะ คุณวุฒิ และคุณค่าทางจริยธรรมและศีลธรรม อันเป็นคุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลที่จะมาปฏิบัติหน้าที่เป็นคนกลางในการพิจารณา ตัดสินคดีความเพื่อดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมแก่สังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นพยานหลักฐานในคดีซึ่งมีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ ล้วนเป็นส่วนสำคัญในคดีอาญา คือ พยานผู้เห็นเหตุการณ์หรือประสบพบเจอการกระทำ ความผิดซึ่งถือว่าเป็นพยาน ที่ใกล้ชิดกับการกระทำความผิดมากที่สุด พยานดังกล่าวคือพยานบุคคล ทั้งนี้การที่พยานบุคคลจำเป็นต้องมาเบิกความเป็นพยานต่อศาลนั้นอยู่บนพื้นฐานของ ทฤษฎี สัญญาประชาคม ซึ่งมีแนวคิดว่ ประชาชนทุกคนที่ยอมอยู่ภายใต้ การปกครองของรัฐย่อมมีสิทธิและหน้าที่ ระหว่างประชาชนเอง กับรัฐในทิศทาง ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน กล่าวคือรัฐมีหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาความสงบสุข ของสมาชิกภายในรัฐในขณะเดียวกันสมาชิกของรัฐก็มีสิทธิในการได้รับการคุ้มครองนั้น และยังมีหน้าที่ในการรักษาและเคารพ กฎระเบียบที่รัฐเป็นผู้กำหนด อีกทั้งสมาชิกของรัฐจะต้อง มีหน้าที่ในการดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขและคอยช่วยเหลือ เป็นหูเป็นตาแก่รัฐอีกด้วย

ดังนั้นเมื่อมีการประสบพบเจอการกระทำผิดที่เกิดขึ้น โดยสุจริตชน เมื่อมีผู้พบเห็นเหตุการณ์ ผู้นั้นจึงต้องทำหน้าที่เป็นพลเมืองที่ดีของรัฐโดยการเสียสละตนเข้ามาเป็นพยานบุคคลในคดีอาญา แต่พยานบุคคลในคดีอาญาก็อาจถูกคุกคาม ข่มขู่ หรือ ประทุษร้ายไม่ว่าจะ แก่ชีวิต ทรัพย์สินหรือร่างกาย ก็ได้ เพื่อให้พยานนั้นไม่กล้ามาให้ถ้อยคำพยานต่อศาลหรือหากมา ศาลแล้วก็จำเป็นต้องเบิกความต่อศาลในลักษณะที่บิดเบือนความเป็นจริงเพื่อรักษาชีวิตและ สวัสดิภาพของตน หรือคนใกล้ชิดของตนไว้ ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากความยุติธรรมจะสูญเสียไปเพราะไม่อาจนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ เมื่อเป็น เช่นนี้ประชาชนย่อมจะเกิดความเสื่อมศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรมอันอาจก่อให้เกิด ระบบกระบวนการ ยุติธรรมแบบชาวบ้านหรือศาลเตี้ยเกิดขึ้น ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดในการ คุ้มครองพยานในคดีอาญาขึ้น

ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น พยานบุคคลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะการกระทำความผิดที่เกิดจากบุคคลต่อบุคคล โจทก์หรือจำเลยย่อมนำเสนอได้ เพราะเป็นภาระพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งการพิสูจน์โดยประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมที่อยู่ในเหตุการณ์จะนำไปสู่การพิจารณาโทษสำหรับผู้กระทำความผิด และในทางการดำเนินการทางวินัยก็จะใช้หลักการที่สอดคล้องคล้ายคลึงกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นเมื่อพยานบุคคลมีความสำคัญเช่นนี้แล้วจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างมาตรการที่จะคุ้มครอง รวมไปถึงให้ความปลอดภัย และพึงได้รับสิทธิประโยชน์ สำหรับพยานผู้ให้ถ้อยคำหรือให้ข้อมูล

สำหรับประเทศไทยตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลไว้ในหมวด ๓ เรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามมาตรา ๒๔๔ ระบุว่า “บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับการคุ้มครองการปฏิบัติที่เหมาะสมและค่าตอบแทนที่จำเป็น และสมควรจากรัฐ” ซึ่งเป็นที่มาของพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ^๗

จึงทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานขององค์กรที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการดำเนินการคุ้มครองพยานเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานฉบับนี้ โดยสรุป สิทธิของบุคคลที่เป็นพยานในคดีอาญา รวมถึงผู้ใกล้ชิดของพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ มีดังนี้

- (๑) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย
- (๒) สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนจากการมาให้ข้อเท็จจริงกับพนักงานสืบสวนสอบสวนพนักงานอัยการ หรือเบิกความศาลคุ้มครองพยาน
- (๓) สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนความเสียหาย อันเนื่องมาจากการเป็นพยาน เช่น กรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เป็นต้น
- (๔) สิทธิที่จะได้รับค่าใช้จ่าย กรณีเข้าสู่มาตรการคุ้มครองพยานทั้งมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ

---

^๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๒๐, ตอนที่ ๕๘ ก, เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๖ เป็นต้นมา.

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในการสอบสวนวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ในกระบวนการสอบสวนทางวินัยนั้น เป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยคณะกรรมการสอบสวนผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจตามกฎหมาย การดำเนินกระบวนการสอบสวน มีกฎหมายอาญาที่กำหนดให้กรรมการสอบสวนมีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในการสอบสวนวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยจึงมีหลักเกณฑ์มาจากแนวคิดการดำเนินคดีอาญา ดังนี้^๘

(๑) ทฤษฎีเกี่ยวกับการกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน ทฤษฎีเกี่ยวกับการกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยานในที่นี้ จะมุ่งเน้นเฉพาะทฤษฎีที่สนับสนุนการกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาเป็นพยาน กล่าวคือ ทฤษฎีตีตรา ทฤษฎีสัมพันธ์ กลยุทธ์เท้าที่มองไม่เห็น (Invisible Foot) และทฤษฎีมือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand)

(๒) ทฤษฎีตีตรา ทฤษฎีตีตราเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนไม่มีใครไม่เคยกระทำความผิด เพียงแต่ความผิดที่กระทำจะปรากฏหรือไม่เท่านั้น ทุกคนเป็นคนดี แต่เพราะมนุษย์มีพฤติกรรมตามสิ่งแวดล้อมจึงก่อให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า บุคคลจะสร้างประเมิณตัวบุคคลจากการติดต่อสื่อสารกับคนในสังคม ดังนั้น การที่บุคคลถูกตีตราหรือถูกประณามจากบุคคลอื่นในสังคมจะทำให้บุคคลนั้นให้ความหมายหรือสร้างสำนึกแก่ตนเองว่าตัวเองเป็นอาชญากร ซึ่งการตีตราผู้กระทำความผิดว่าเป็นอาชญากรโดยไม่เปิดโอกาสให้บุคคลนั้นได้กลับตัวเป็นพลเมืองดีทำให้ผู้กระทำความผิดถูกสังคมรังเกียจ ไม่มีโอกาสทำงานสุจริตหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ทำให้ผู้กระทำความผิดถลำลึกในทางที่เป็นภัยต่อสังคมส่วนรวมมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกเคียดแค้นต่อต้านเป็นปฏิปักษ์กับสังคม จึงหวนกลับมากระทำความผิดอีก ซึ่งเท่ากับสังคมบังคับให้บุคคลเหล่านี้กระทำความผิดด้วยเหตุนี้ สังคมควรมองผู้กระทำความผิดเป็นมนุษย์คนหนึ่งซึ่งอาจกระทำความผิดพลาดได้เหมือนคนทั่วไป และสังคมไม่ควรสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะปิดกั้นมิให้ผู้กระทำ

---

^๘ ทิพขญา วิรัชศิริ, “การนำแนวคิดทฤษฎีทางอาญาวิทยามาใช้ในการวางหลักเกณฑ์รื้อการลงโทษ”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฎฐบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), หน้า 8.

ความผิดได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี และเข้าไปใช้ชีวิตในสังคมได้ตามปกติสุขสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษ โดยสังคมต้องเปิดโอกาสให้เวลาผู้กระทำความผิดพิสูจน์ตนเองว่าผู้กระทำความผิดได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นแล้ว^๙

ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำทฤษฎีนี้มาใช้โดยการหลีกเลี่ยงผลร้ายของโทษระยะสั้นเพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี ผู้ศึกษาเห็นว่าทฤษฎีนี้สามารถสนับสนุนการกักขังบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานเพราะการกักขังบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานเป็นการที่รัฐเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดที่มีโชติช่วงการสำคัญได้กลับตัวกลับใจให้ข้อมูลและความร่วมมือเป็นพยานแก่รัฐ เพื่อนำตัวของผู้กระทำความผิดที่สมควรได้รับการลงโทษมาเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ตามทฤษฎีการดีตรา ทั้งแกตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกกักไว้เป็นพยานเองได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี รัฐได้ประหยัดทรัพยากรในการใช้บุคลากรภาครัฐดูแลผู้กระทำความผิด และสังคมโดยรวมน่าจะอยู่เห็นอกเห็นใจผู้เคยกระทำความผิดที่กลับใจเป็นคนดีแล้ว อันจะนำมาซึ่งความผาสุกของสังคมต่อไป

(๓) ทฤษฎีสัมพันธ^{๑๐} ทฤษฎีสัมพันธเป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นอยู่กับเหตุผลและเหตุการณ์ ความประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีสัมพันธอยู่ที่ว่าควรลงโทษอย่างไร จึงเกิดประโยชน์การลงโทษ จึงต้องคำนึงถึงผู้กระทำความผิดกับเพื่อนมนุษย์อื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งเท่ากับเป็นการป้องกันพิเศษ (Special Prevention) มิให้บุคคลนั้นกระทำความผิดอีกและเป็นการป้องกันทั่วไป (General Prevention) มิให้บุคคลทั่วไปถือเป็นแบบอย่าง ด้วยเหตุนี้ การลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันจึงมักเป็นไปโดยรุนแรง

เหตุผลของการลงโทษตามแนวความคิดนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งถือว่าการที่จะตัดสินว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้น ก่อให้เกิดผลดีแก่สังคมตามหลักมสุข (The Greatest Happiness Principle) หรือไม่ หลักมสุขเชื่อว่าความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

^๙ ทิพพญา วิรัชศิริ, “การนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยามาใช้ในการวางหลักเกณฑ์รอกการลงโทษ”, นิตยสารเนติบัณฑิตยสภา, บทบัญญัติ 62, 4 (2549): หน้า 110.

^{๑๐} แสวง บุญเฉลิมวิภาส, แนวความคิดเกี่ยวกับดุลพินิจในการลงโทษ, ใน 84 ปีสัญญาธรรมศักดิ์, (ม.ป.ท), หน้า 195-204.

ของมนุษย์การกระทำที่นำไปสู่ความสุขย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้นการกระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่เมื่อเปรียบเทียบกับกระทำที่อาจจะเป็นไปได้ในสถานการณ์เดียวกันแล้ว ก่อให้เกิดปริมาณความสุขมากที่สุด หมายถึงความสุขในระยะยาว ซึ่งก่อให้เกิดความสุขจำนวนมากในระยะยาวก็คือกฎหมายศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถูกต้องควรทำ ไม่ว่าจารีตประเพณีศาสนาหรือกฎหมายในสังคมจะมีอยู่อย่างไร ถ้ามิได้มีอยู่เพื่อความสุขของมหาชนควรยกเลิกและหาวิธีการอื่นที่ให้ความสุขมากกว่าแทน^{๑๑}

นอกจากนี้ ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์ยังมีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล ซึ่งการกักขังบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานนี้ เมื่อพิจารณาที่ตัวบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกกักไว้เป็นพยานจะพบว่าเป็นการปฏิเสธทฤษฎีแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory) ซึ่งเชื่อว่าเมื่อมีผู้กระทำความผิด เขาควรถูกลงโทษเพื่อชดเชยความยุติธรรมที่สูญเสียไป การลงโทษจึงต้องใช้กับผู้กระทำความผิดโดยไม่มีข้อยกเว้น และการลงโทษต้อง เหมาะสมกับความผิด^{๑๒}

อย่างไรก็ตามการกักขังบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานสอดคล้องกับทฤษฎีอรรถประโยชน์ซึ่งเห็นว่าความชอบธรรมของการลงโทษอยู่ที่ผลดีที่การลงโทษก่อให้เกิดขึ้น การกักผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานแม้จะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากความรับผิดชอบทางอาญาแต่สัดส่วนของการกระทำผิดของผู้ที่ถูกกักไว้เป็นพยานมีผลกระทบต่อสังคมน้อยกว่าผู้ร่วมกระทำความผิดอื่น และหากคำให้การของบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานก็น่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อสาธารณะมากกว่า^{๑๓}

---

^{๑๑} บุญมี แท่นแก้ว และคณะ, **ปรัชญาเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2544), หน้า 131-132.

^{๑๒} พร้อมพันธ์ ครอบตระกูลชัย, **เรื่องเดิม**, หน้า 10-15.

^{๑๓} วสิน อินทสระ, **จริยศาสตร์ว่าด้วยคุณความดีและศีลปะการตัดสินใจ** (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991, 2544), หน้า 113-133.

(๔) กลยุทธ์เท้าที่มองไม่เห็น (Invisible Foot) และทฤษฎีมือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand)^{๑๔} โจฮัน กราฟ แลมส์ดอร์ฟ นักวิชาการแห่งมหาวิทยาลัย Universitat Passau ประเทศเยอรมันผู้สร้างดัชนีความโปร่งใสนานาชาติ (Developer of Transparency International's Corruption Perceptions Index) ได้นำประสบการณ์จากการวิจัยปัญหาการทุจริตเสนอในหนังสือชื่อ The Institutional Economics of Corruption and Reform: Theory, Evidence, and Policy ซึ่งโจฮัน กราฟ แลมส์ดอร์ฟ ได้นำเสนอ “กลยุทธ์ใหม่สำหรับการต่อสู้กับการทุจริต” โดยให้ชื่อกลยุทธ์ดังกล่าวว่า กลยุทธ์เท้าที่มองไม่เห็น (The Invisible Foot Strategy) โดย โจฮัน กราฟ แลมส์ดอร์ฟ มีแนวคิดต่างจากนักเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ ที่โดยปกติการศึกษาสิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นหรือแรงขับให้มีการจ่ายและรับสินบน นักวิชาการกลุ่มดังกล่าวมักจะเสนอให้ใช้กลยุทธ์ด้านการป้องกันและความโปร่งใส (Strategies of Prevention and Transparency) แต่ในทางตรงข้าม โจฮัน กราฟ แลมส์ดอร์ฟ ให้ความสนใจในเรื่องโครงสร้างการทุจริตเพราะผู้กระทำการทุจริตโดยปกติมักเผชิญกับปัญหาการหักหลังกันเอง ดังนั้นปัญหาการทุจริตจึงควรแสวงหาวิธีการที่จะทำให้มีการหักหลังกันในกลุ่มคนกระทำการทุจริตให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ข้อเสนอของโจฮัน กราฟ แลมส์ดอร์ฟ ยังสนับสนุนเทคนิคการบังคับใช้กฎหมายที่ให้เงินรางวัลแก่มือสายลับหรือให้เงินรางวัลแก่ผู้ทุจริตที่เปิดโปงหรือแฉข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต รวมทั้งวิธีการกระทำทุจริตของพวกที่ทำการทุจริตด้วยตนเอง โจฮัน กราฟ แลมส์ ดอร์ฟ ได้กำหนดกลยุทธ์ใหม่สำหรับการต่อสู้การทุจริตว่า เท้าที่มองไม่เห็น (Invisible Foot) เพื่อให้พวกกระทำการทุจริตเป็นตัวละครเอกแก้ไขปัญหาการทุจริตกันเอง โดยการสร้างเงื่อนไขให้เกิดความระแวงกันเองไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน แม้พวกเขาเปิดเผยข้อมูลจะไม่ได้มีเจตจำนงช่วยให้เกิดความโปร่งใสและสนับสนุนหลักธรรมาภิบาล แต่การกระทำของพวกเขามีส่วนช่วยแก้ปัญหการทุจริตได้เป็นอย่างดี ด้วยมุมมองที่โดดเด่น โจฮัน กราฟ แลมส์ดอร์ฟ จึงนับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างคุณประโยชน์ในสาขาวิชาการศึกษาปัญหาการทุจริตเป็นอย่างมาก

ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวคิดของ โจฮัน กราฟ แลมส์ดอร์ฟ สนับสนุนให้มีการกันบุคคลผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน เพราะการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานเป็นการที่ผู้กระทำความผิดกลับใจเปิดเผยความลับข้อมูลของผู้กระทำความผิดเองหรือผู้ร่วมกระทำความผิดอื่น การส่งเสริมมาตรการการกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานจึงอาจจะส่งผลให้ผู้ร่วมกระทำ

¹⁴ พร้อมพันธ์ ครอบตระกูลชัย, เรื่องเดิม, หน้า 16.

ความผิดเกิดความระแวงไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน อาจจะลดเล็กระทำที่เป็นความผิดไปเองโดยปริยาย ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานมากขึ้นอาจจะเป็นกลไกหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาการสอบสวนวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยได้เป็นอย่างดี

(๕) ทฤษฎีเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ^{๑๕}

รัฐเป็นนิติบุคคลในทางกฎหมายมหาชน มีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะสนองความต้องการของสังคม โดยมีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเรียกว่าฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดทำบริการสาธารณะฝ่ายปกครองจึงต้องมีอำนาจเหนือหรือเอกสิทธิ์เหนือเอกชน แต่ในบางครั้งการใช้อำนาจดังกล่าวอาจไปกระทบสิทธิก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่เอกชนได้ ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดการใช้อำนาจมากเกินไปจึงจำเป็นต้องมีการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

หลักนิติรัฐ ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีช่วงศตวรรษที่ ๑๗ ซึ่งใกล้เคียงกับการเกิดขึ้นของหลักนิติธรรมในประเทศอังกฤษ โดยหลักนิติรัฐเป็นหลักที่เรียกร้องให้รัฐต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยที่การดำเนินการกิจด้านต่างๆ ของรัฐต้องเป็นไปตามที่ กฎหมายกำหนดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยมีหลักที่สำคัญ ๓ ประการ คือ หลักที่ว่ากฎหมายไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจ หลักที่ว่าบุคคลต้องเสมอภาคกันภายใต้กฎหมายและหลักที่ว่ากฎหมายต้องมีความมั่นคงแน่นอน

---

¹⁵ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, คำสอนว่าด้วยรัฐและกฎหมายมหาชน, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า 144 – 145.

๒.๒ งานวิจัยหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

บทความ

ทิพชญา วิริยะศิริ. “การนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญวิทยามาใช้ในการวางหลักเกณฑ์รอกการลงโทษ”ใน นิติสารเนติบัณฑิตยสภา บทบัณฑิตย ๖๒. กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๙.

สำนักงาน ก.ค.ศ. “คู่มือการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา” ม.ป.ป.

วิทยานิพนธ์

ทิพชญา วิริยะศิริ. “การนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญวิทยามาใช้ในการวางหลักเกณฑ์รอกการลงโทษ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒.

ส่วนที่ ๓

วิธีการวิเคราะห์

๓.๑ แหล่งข้อมูล

๓.๑.๑ แหล่งข้อมูลทางกฎหมายและระเบียบ

(๑) พระราชบัญญัติการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในระบบกฎหมายไทย

(๒) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นมาตรการเกี่ยวกับวินัย การดำเนินการทางวินัย และการสอบสวน

(๓) กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และสิทธิของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการทางวินัย

(๔) กฎ ก.พ.อ. ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับกับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

(๕) ระเบียบสำนักงาน ก.พ. ว่าด้วยการสอบสวนทางวินัย พ.ศ. ๒๕๔๗ ระบุขั้นตอนการสอบสวนและการใช้พยานหลักฐาน

(๖) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔

๓.๑.๒ หนังสือเวียน/แนวทางปฏิบัติจากหน่วยงานราชการ

(๑) หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๘/ว๑๗ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ แนวทางการดำเนินการทางวินัยโดยให้ความเป็นธรรมแก่พยานและผู้ร้องเรียน

(๒) คู่มือการดำเนินการทางวินัยของสำนักงาน ก.พ. ฉบับปรับปรุงล่าสุด เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์สำนักงาน ก.พ.

(๓) แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในระบบราชการ โดย สำนักงาน ป.ป.ท. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความเสี่ยงของพยานในคดีทุจริตและการบริหารภายใน

๓.๑.๓ แหล่งข้อมูลทางวิชาการและบทวิเคราะห์

หนังสือ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒.

บุญมี แทนแก้ว และคนอื่นๆ. ปรัชญาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔.

ประวีณ ณ นคร. คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการสำหรับผู้บังคับบัญชา. ม.ป.ท. วรเจตน์ ภาศิริรัตน์. คำสอนว่าด้วยรัฐและกฎหมายมหาชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕.

วศิน อินทสระ. จริยศาสตร์ว่าด้วยคุณความดีและศิลปะการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ ๑๙๙๑, ๒๕๔๔.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. แนวความคิดเกี่ยวกับดุลพินิจในการลงโทษ, ใน ๘๔ ปี สัญญาธรรมศักดิ์, ม.ป.ท. Baber A. Alon, ๑๙๕๕. Paul Preston and Thomas Zimmerer, ๑๙๗๘.

๓.๒ การแยกแยะองค์ประกอบของข้อมูล

การแยกแยะองค์ประกอบของข้อมูลในเชิงวิเคราะห์ จะช่วยให้สามารถเข้าใจปัญหาอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม โดยสามารถแยกองค์ประกอบของข้อมูลได้ดังนี้

๓.๒.๑ ข้อมูลพื้นฐาน (Background Information)

๓.๒.๑.๑ ความหมายของ “การดำเนินการทางวินัย” และ “การคุ้มครองพยาน” บทบาทของพยานในกระบวนการสอบสวนทางวินัยความสำคัญของความปลอดภัยและความมั่นใจในการให้การของพยาน

๓.๒.๑.๒ กรอบกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Legal Framework) พระราชบัญญัติและกฎ/ระเบียบของ ก.พ. และ ก.พ.อ. ที่เกี่ยวข้อง แนวปฏิบัติ หรือ หนังสือเวียนจากหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงาน ก.พ., สำนักงาน ป.ป.ท. บทบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความลับ และสิทธิของพยาน

๓.๒.๑.๓ ปัญหาและอุปสรรค (Problems & Barriers) ข้อจำกัดของกฎหมาย หรือแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน การเปิดเผยข้อมูลพยานโดยไม่ได้ตั้งใจ การคุกคาม/กลั่นแกล้งพยานโดยผู้บังคับบัญชา ขาดระบบรับเรื่องร้องเรียนหรือไม่มีมาตรการปกป้องพยานอย่างแท้จริง

๓.๒.๑.๔ ผลกระทบ (Impacts/Consequences) พยานไม่กล้าให้ความร่วมมือ หรือหลีกเลี่ยงการให้การ ความล่าช้าในการดำเนินการทางวินัย ระบบวินัยขององค์กรขาดความน่าเชื่อถือ รวมไปถึงบรรยากาศการทำงานที่ไม่น่าไว้วางใจ

๓.๒.๑.๕ แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ (Recommendations) แก้ไขหรือปรับปรุงระเบียบให้มีมาตรการคุ้มครองพยานที่ชัดเจน สร้างระบบรับเรื่องร้องเรียนที่ปลอดภัยสำหรับพยาน จัดอบรมเจ้าหน้าที่สอบสวนให้เข้าใจบทบาทของการคุ้มครองพยาน ตั้งคณะกรรมการอิสระกำกับดูแลการดำเนินการทางวินัย

๓.๓ หลักเกณฑ์และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์เชิงเอกสาร (Documentary Analysis) โดยใช้กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือรายงานการสอบสวนวินัย (กรณีศึกษา) งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ตลอดจนมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติของหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นแนวทางจัดหมวดหมู่เนื้อหาตามประเด็น เช่น การคุ้มครองพยาน การตอบโต้พยาน สิทธิของผู้ร้อง เป็นต้น การใช้ตารางเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายแต่ละฉบับ หรือข้อปฏิบัติแต่ละหน่วยงาน เพื่อวิเคราะห์ความครอบคลุม ช่องว่างของกฎหมายและความไม่ชัดเจน

๒. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ปลายเปิด (ถ้ามี) การสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อร้องเรียน กรณีร้องเรียนในข่าว หรือเวทีสาธารณะ ตลอดจนข้อความในรายงานวินัยที่ไม่เปิดเผยชื่อ เพื่อเป็นแนวทางถอดความเป็นหมวดหมู่ เช่น ภัยคุกคาม การเพิกเฉย การป้องกันตนเองของพยาน วิเคราะห์ความถี่ของปัญหาหรือประเด็นหลักที่ปรากฏซ้ำ โดยใช้ thematic coding (รหัสเนื้อหา)

๓. การวิเคราะห์กรณีศึกษา (Case Study Analysis) โดยใช้กับคดีวินัยจริงที่มีการเปิดเผยหรือศึกษาได้ กรณีการคุ้มครองหรือไม่คุ้มครองพยานแล้วเกิดผลกระทบ ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ (ถ้ามี) เพื่อเป็นแนวทางวิเคราะห์จากมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง ผู้ร้อง พยาน ผู้ถูกกล่าวหาหรือคณะกรรมการสอบสวน เพื่อศึกษาผลกระทบต่อพยานหรือระบบการดำเนินการทางวินัย แล้วสรุปบทเรียนจากกรณีนั้น

๔. การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกฎหมาย (Legal Comparative Analysis) โดยใช้กฎหมายไทย กับ กฎหมายต่างประเทศ (อย่างย่อ เช่น กฎหมาย USA, UK, OECD guideline) พ.ร.บ.คุ้มครองพยาน (คดีอาญา) เทียบกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อเป็นแนวทางเทียบเจตนารมณ์ของกฎหมาย วิเคราะห์ว่าอะไรที่ใช้ได้กับการดำเนินการทางวินัยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้บ้าง และต้องปรับอย่างไร เพื่อเสนอแนวทางเชิงนโยบายต่อไป

๓.๔ การหาความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบ

การหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในข้อมูล คือการวิเคราะห์ว่าองค์ประกอบหนึ่งมีผลต่อหรือสัมพันธ์กับอีกองค์ประกอบหนึ่งอย่างไร เช่น สาเหตุ-ผลลัพธ์ หรือ ปัจจัย-ผลกระทบ เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหาและแนวทางแก้ไขได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

องค์ประกอบ	ความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น	ตัวอย่างความสัมพันธ์
๑. บริบทของปัญหา	ส่งผลต่อ ความสำคัญในการกำหนดนโยบาย	ถ้าพยานไม่ปลอดภัย = ไม่มีคนกล้าให้การ
๒. กรอบกฎหมาย/ระเบียบ	เป็นพื้นฐานของมาตรการคุ้มครองพยาน	หากกฎหมายไม่ชัดเจน = คุ้มครองไม่ได้จริง
๓. ปัญหาในทางปฏิบัติ	เกิดจากข้อจำกัดของกฎหมาย และการบริหาร	เช่น การเปิดเผยชื่อพยานในรายงานสอบสวน

องค์ประกอบ	ความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น	ตัวอย่างความสัมพันธ์
๔. ผลกระทบ	เป็นผลจากปัญหาและข้อจำกัดในระบบ	พยานไม่ร่วมมือ = สอบสวนล่าช้า / ไม่โปร่งใส
๕. ข้อเสนอแนะ	มุ่งแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบ	เสนอเพิ่มกลไกรับร้องเรียนลับเพื่อแก้การคุกคามพยาน
๖. ข้อมูลเปรียบเทียบ	ใช้สนับสนุนข้อเสนอแนะหรือยืนยันปัญหา	ต่างประเทศมีระบบคุ้มครองพยาน = ระบบสอบสวนมีประสิทธิภาพมากกว่า
๗. แหล่งข้อมูล	เป็นฐานข้อมูลสำหรับยืนยันข้อเท็จจริงและวิเคราะห์	เช่น พ.ร.บ.คุ้มครองพยาน สนับสนุนข้อเสนอด้านกฎหมาย

ส่วนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์

๔.๑ สถานการณ์และปัญหาที่พบ

การดำเนินการทางวินัยในหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ยังขาดระบบคุ้มครองพยานที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม พยานที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลมักเผชิญความเสี่ยง เช่น การถูกกลั่นแกล้ง ถูกย้าย หรือถูกลดบทบาทในหน้าที่การงาน กฎหมายและระเบียบที่มีอยู่ เช่น กฎ ก.พ. กฎ ก.พ.อ. ยังไม่มีบทบัญญัติเฉพาะด้านการคุ้มครองพยานในกระบวนการทางวินัยโดยตรง ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสอบสวนมักขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของพยาน และวิธีดูแลความปลอดภัยของพยาน

๔.๒ ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ

ข้อจำกัดของกฎหมายและแนวปฏิบัติ ส่งผลต่อการขาดกลไกคุ้มครองพยานที่เป็นระบบ และการไม่มีระบบร้องเรียนหรือหน่วยงานกลางรับฟังพยาน ทำให้พยานไม่กล้าให้ข้อมูล ผลที่ตามมา คือ กระบวนการสอบสวนทางวินัย ไม่สมบูรณ์ ขาดความน่าเชื่อถือ และอาจมีการยุติเรื่องโดยมิชอบ

๔.๓ ผลกระทบในระดับระบบ

องค์กรเสียศรัทธา พนักงานไม่มั่นใจในความยุติธรรมบรรยากาศการทำงานเสื่อมถอย ขาดความกล้าในการแจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลระบบตรวจสอบภายในไม่มีประสิทธิภาพ เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่หลีกเลี่ยงการตรวจสอบหรือปกป้องผู้กระทำผิด

๔.๔ จุดอ่อนและข้อท้าทาย

ขาดมาตรการ รักษาความลับของพยาน อย่างจริงจัง เช่น การเปิดเผยชื่อในรายงานสอบสวน และไม่มีมาตรการลงโทษผู้ที่คุกคามพยาน หรือใช้ตำแหน่งกลั่นแกล้งพยาน หลังการให้ข้อมูล รวมไปถึงขาดระบบติดตามผลว่าพยานได้รับผลกระทบหลังจากให้การหรือไม่

ส่วนที่ ๕

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิเคราะห์

การคุ้มครองพยานในการดำเนินการทางวินัยในระบบราชการ โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ยังเป็นประเด็นที่ถูกละเลย แม้จะมีบทบัญญัติบางประการที่พยายามคุ้มครองพยาน แต่ในทางปฏิบัติกลับขาดความชัดเจนและไม่มีผลในเชิงป้องกันจริง พยานจึงขาดความมั่นใจในการร่วมมือ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการสอบสวนทางวินัย และความน่าเชื่อถือของระบบราชการโดยรวม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงทั้งในเชิงกฎหมาย นโยบาย และกระบวนการปฏิบัติ เพื่อสร้างความมั่นใจและปลอดภัยแก่ผู้ที่ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง

๕.๒ อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยก่อนหน้า รวมถึงกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

(๑) การขาดระบบการคุ้มครองพยานที่ชัดเจนในการดำเนินการทางวินัย แม้ว่าการดำเนินการทางวินัยจะถือเป็นกระบวนการภายในขององค์กรราชการและสถาบันอุดมศึกษา แต่พบว่า มีช่องว่าง ในการคุ้มครองผู้ร้องเรียนหรือพยานซึ่งให้ข้อมูลในกระบวนการสอบสวน ไม่มีมาตรการเฉพาะในการป้องกันการถูกข่มขู่ กลั่นแกล้ง หรือกระทำตอบโต้ และคณะกรรมการสอบสวนวินัยส่วนใหญ่มักไม่ได้รับการอบรมในเรื่อง “การคุ้มครองสิทธิของพยาน” ส่งผลให้พยานจำนวนมากไม่กล้าให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสอบสวนอย่างตรงไปตรงมา

(๒) ลักษณะของการตอบโต้พยานในทางวินัยยังมีอยู่จริง จากการวิเคราะห์กรณีศึกษา พบว่าในบางกรณี ผู้ที่ให้ข้อมูล หรือ ผู้ร้องเรียน กลับถูกแจ้งความผิดทางวินัย ภายหลังจากให้ข้อมูลรูปแบบของการตอบโต้ เช่น การสั่งย้าย การตั้งคณะกรรมการสอบสวนกลับ การดัดงบประมาณ หรือการวิจารณ์ในที่ประชุม ทำให้ระบบการตรวจสอบภายในองค์กรขาดความน่าเชื่อถือ พยานอาจเลือก “เงียบ” มากกว่าจะเสี่ยงให้ข้อมูลแล้วได้รับผลกระทบ

(๓) กฎหมายและระเบียบที่มีอยู่ ยังไม่ครอบคลุมและไม่ทันสมัย การวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่ใช้อยู่ เช่น พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบ ก.พ. หรือ กฎ ก.พ.อ. พบว่า ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน ระเบียบว่าด้วยการสอบสวนวินัยเน้นกระบวนการพิจารณา “ความผิดของผู้ถูกร้อง” เป็นหลัก ไม่มีแนวทางป้องกันผลกระทบต่อพยานที่อาจเกิดจากผู้บริหารหรือผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมักอยู่ในตำแหน่งเหนือกว่า

(๔) การเปรียบเทียบกับกฎหมายคุ้มครองพยานในคดีอาญา ให้ข้อเสนอแนะที่ดี พ.ร.บ.คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ มีการกำหนดกลไกเชิงรุก เช่น การปิดบังตัวตน การห้ามติดต่อพยาน การจัดสรรที่พักชั่วคราว หรือมาตรการด้านความปลอดภัย กลไกดังกล่าวสามารถ “ประยุกต์ใช้” กับกระบวนการสอบสวนวินัยภายในได้ในบางรูปแบบ เช่น ห้ามผู้ถูกร้องติดต่อพยานโดยตรง อนุญาตให้พยานส่งคำให้การผ่านตัวแทน หรือโดยไม่เปิดเผยชื่อ

(๕) บริบทของมหาวิทยาลัยและองค์กรราชการส่งผลต่อความกล้าในการเป็นพยาน การที่ผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ทำให้เกิดคำถามถึงความเป็นกลาง ในบางกรณี พยานเป็นบุคลากรชั้นผู้น้อย จึงกังวลว่าการให้ข้อมูลอาจกระทบต่องานหรือความมั่นคงในองค์กร การขาดนโยบายระดับองค์กรในการส่งเสริม “วัฒนธรรมความโปร่งใส” ทำให้ระบบการร้องเรียนหรือกระบวนการสอบสวนไม่เข้มแข็ง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ ชี้ไปที่ความจำเป็นในการปฏิรูปจากผลการวิเคราะห์ทั้งหมด ผู้จัดทำเสนอว่าควรมีการกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานที่ชัดเจนในระเบียบการสอบสวนวินัย ควรแยกอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนออกจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ถูกร้อง ควรมีคู่มือแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมสำหรับคณะกรรมการสอบสวนวินัย ควรสร้างระบบร้องเรียนภายในมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นอิสระ

ดังนั้น การคุ้มครองพยานไม่ใช่แค่ประเด็นทางกฎหมาย แต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมองค์กร ความเป็นธรรม และความกล้าหาญในการเปิดเผยความจริง งานวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กลไกการคุ้มครองพยานในการดำเนินการทางวินัยยังไม่เพียงพอและต้องมีการปรับปรุง อย่างเป็นระบบ หากองค์กรต้องการรักษาความโปร่งใสและความยุติธรรมอย่างแท้จริง การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการคุ้มครองพยานใน กฎ ก.พ. และ กฎ ก.พ.อ. กำหนดให้ผู้สอบสวนต้องปกปิดตัวตนพยานไว้แต่จำเป็นอย่างยิ่ง และจัดตั้งกลไกรับร้องเรียนหรือร้องทุกข์ของพยานโดยตรงจึงเป็นส่วนสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหารวมไปถึงอบรมเจ้าหน้าที่สอบสวนให้ตระหนักถึงจริยธรรมและความสำคัญของการปกป้องพยาน และสร้างระบบติดตามและประเมินผลกระทบหลังการให้ข้อมูล และมีการตรวจสอบว่าพยานได้รับผลกระทบหรือไม่ หากพบการกลั่นแกล้ง ต้องมีมาตรการตอบโต้ได้

บรรณานุกรม

หนังสือ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒.

บุญมี แทนแก้ว และคนอื่นๆ. ปรัชญาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔.

ประวิณ ณ นคร. คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการสำหรับผู้บังคับบัญชา. ม.ป.ท.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. คำสอนว่าด้วยรัฐและกฎหมายมหาชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕.

วศิน อินทสระ. จริยศาสตร์ว่าด้วยคุณความดีและศิลปะการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ ๑๙๙๑, ๒๕๔๔.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. แนวความคิดเกี่ยวกับดุลพินิจในการลงโทษ, ใน ๘๔ ปี สัญญาธรรมศักดิ์, ม.ป.ท.

Baber A. Alon, ๑๙๕๕.

Paul Preston and Thomas Zimmerer, ๑๙๗๘.

บทความ

ทิพขญา วิริยะศิริ. “การนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยามาใช้ในการวางหลักเกณฑ์รอกการลงโทษ”ใน นิตยสารเนติบัณฑิตยสภา บทบัณฑิตย์ ๖๒. กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๙.

มนต์ชัย จงไกรรัตนกุล. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในการคุมครองพยานตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. กรุงเทพมหานคร : ๒๕๕๘.

สำนักงาน ก.ค.ศ. “คู่มือการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” ม.ป.ป.

วิทยานิพนธ์

ทิพชญา วิริยะศิริ. “การนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยามาใช้ในการวางหลักเกณฑ์รอกการลงโทษ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒.

พร้อมพันธ์ ครบตระกูลชัย. “การกั้นบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน:ศึกษากรณี พ.ร.บ. มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

สุนทร ปราศจาก. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการตามประเด็นของจำเลยในคดีอาญาที่อยู่ระหว่างถูกคุมขัง”. สารนิพนธ์นิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.

เอกสารอื่นๆ

สำนักงาน ก.ค.ศ., ๒๕๕๒.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

